

Uveyf tarafından şehid edildi. Savaşın sonra bu olayı Hz. Peygamber'e anlatan Sa'd b. Muâz onun gibi yiğitlik göstermediğini itiraf etti. Müşrikler tarafından burnu, kulakları ve çeşitli organları kesilen Enes'in vücudunda seksenden fazla yara bulunduğu görüldü. Bu sebeple kız kardeşi Rubeyyi' onu güçlülük tanıyabildi.

Hz. Peygamber'in hizmetinde bulunan Enes b. Mâlik'e amcasının adı verildi. Kur'an-ı Kerim'de, "Müminlerden öyle yiğitler var ki Allah'a verdikleri sözde durdular" (el-Ahzâb 33/23) meâlindeki âyetin Enes b. Nadr hakkında nâzil olduğu belirtilmiştir. Onunla ilgili olarak nakledilen diğer bir husus da kız kardeşi Rubeyyi'nin bir kadının dişini kırması olayındaki tutumudur. Dişi kırılan kadının yakınları kendilerine teklif edilen diyeti kabul etmeyip kısas isteyince durum Hz. Peygamber'e bildirildi, o da kısas yapılmasını emretti. Bunun üzerine Enes b. Nadr Resûl-i Ekrem'e gelerek, "Vallahi Rubeyyi'nin dişi kırılmaz, yâ Resûlallah!" diye itirazda bulunduyorsa da Hz. Peygamber bunun Allah'ın emri olduğunu ve uygulanması gerektiğini belirtti. Ancak o sırada dişi kırılan kadının yakınları kısastan vazgeçip diyete razı oldular. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem, "Allah'ın kullarından öylesi var ki şöyle olacak diye yemin etse muhakkak Allah onun yeminini yerine getirir" (Buhârî, "Şulh", 8) diyerek Enes'in Allah katında ki mevkii ile getirdi.

BİBLİYOGRAFYA :

Müsned, III, 128, 167, 194, 201, 253; Buhârî, "Cihâd", 12, "Şulh", 8; İbn İshak, *es-Sîre*, s. 309; Vâkıdî, *el-Megâzî*, I, 280, 307; İbn Hişâm, *es-Sîre*, III, 83, 124-125; İbn Hazm, *Cemhere*, s. 351; Hatîb, *el-Esmâ'ü'l-mübheme* (nşr. İzzeddin Ali Seyyid), Kahire 1405/1984, s. 8-9; İbn Abdülber, *el-İstî'âb*, I, 70-71; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe* (Bennâ), I, 155-156; İbn Hacer, *el-İşâbe*, I, 74; IV, 301; Köksal, *İslâm Tarihi* (Medine), III, 170-172; Wensinck, *el-Mu'cem*, VIII, 24.

İSMAİL HAKKI ÜNAL

ENES b. ZÜNEYM

(أنس بن زعيم)

Enes b. Ebî Ünâs
b. Züneym el-Kinânî
(ö. 60/680 [?])

Şair sahâbî.

Dilî nisbesiyle de anılır. Babası Ebü Ünâs ile kardeşi Esîd ve amcası Sâriye b. Züneym de şair sahâbîlerden idiler. Birçok putperest şair gibi Hz. Peygam-

ber'i hicveden Enes bir gün bu şiirlerden birini okurken Huzâa kabilesinden müslüman bir genç Resûl-i Ekrem'e hakaret edilmesine dayanamayarak şairin başını yarı. Bu olay üzerine Kinâne ve Huzâa kabileleri arasında kavga çıktı. Kinâne oğullarının dostu olan Mekkelî müşrikler Hudeybiye Antlaşması'na rağmen Huzâa kabilesine baskın yaptılar. Huzâa kabilesinin ileri gelenlerinden Amr b. Sâlim kırk kişilik bir heyetle Medine'ye gitti. Mekkelî müşriklerin yaptığı haksızlığı okuduğu uzun bir recezle Hz. Peygamber'e haber verdi ve Enes b. Züneym'in Resûlullah'ı hicveden şiirlerinden söz etti. Resûl-i Ekrem de Enes'in görüldüğü yerde öldürülmesini emretti ve Hudeybiye Antlaşması'nı bozan Kureyşliler'e karşı Mekke fethiyle sonuçlanacak olan savaşın hazırlıklarına başladı.

Enes Mekke fethi sırasında müslüman olmakla beraber hayatından endişe ediyordu. Yine o sıralarda müslüman olan yaşlı sahâbî Nevfel b. Muâviye ed-Dîlî'nin aracılığıyla Hz. Peygamber'in huzuruna çıktı ve İslâmiyet'i kabul etmeden önce pek çok kişinin Resûlullah'ı incittiğini, kendisinin de onlar gibi affa nâil olmasını niyaz ettiğini söyledi. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem Enes'i bağışladı, Enes de Hz. Peygamber'den özür dileyen ve onu metheden bir şiirini okudu. Bazı rivayetlerde, hicviyeleri sebebiyle Amr b. Sâlim tarafından Resûlullah'a şikâyet edilen şairin Enes'in kardeşi Esîd b. Ebü Ünâs olduğu, ancak Mekke'nin fethi sırasında müslüman olup Hz. Peygamber'in huzurunda onu metheden şiirler söylediği nakledilmektedir. İbn Hacer'in de kaydettiği gibi aynı olayın her iki kardeşin başından geçmiş olması da mümkündür.

Daha sonraki yıllarda Enes'in Horasan'da bulunduğu görülmektedir. Taberî'nin belirttiğine göre Horasan Valisi Hakem b. Amr el-Gıfârî 45 (665) yılında Toharistan üzerine sefere çıkmadan önce, bir başka rivayete göre ise 50 (670) veya 51 (671) yılında Merv'de vefat etmeden önce yerine Enes b. Züneym'i vekil bırakmış, fakat Irak genel valisi Ziyâd b. Ebîh bunu kabul etmemiştir.

Kaynakların belirttiğine göre şairleri birbirine düşürmekten zevk alan Irak Valisi Ubeydullah b. Ziyâd, şair tâbiî Hârise b. Bedr ile Enes b. Züneym'i karşılıklı hicviyeler söylemeye mecbur bırakmıştır. Bu şiirlerden bazı bölümler Ebü'l-Ferec el-İsfahânî'nin *el-Eğânî*'sinde bulunmaktadır (VIII, 388-392).

BİBLİYOGRAFYA :

Vâkıdî, *el-Megâzî*, II, 782, 789-791; İbn Kuteybe, *eş-Şi'r ve's-şu'arâ* (de Goeje), s. 461-462; Taberî, *Târîh* (Ebü'l-Fazl), V, 226, 252, 285; Ebü'l-Ferec el-İsfahânî, *el-Eğânî*, VIII, 388-392; Âmidî, *el-Mü'telif*, s. 55; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe*, I, 147; İbn Seyyidünnâs, *Minehu'l-mideh* (nşr. İffet Visâl Hamza), Dimaşk 1407/1987, s. 45-46; İbn Hacer, *el-İşâbe* (Bicâvî), I, 79-80, 122-124; VII, 23-24; Abdülkâdir el-Bağdâdî, *Hizânetü'l-edeb* (Bulak), III, 121-122; Sezgin, *GAS*, II, 277; Zirikî, *el-A'âm* (Fethul-lah), II, 24.

M. YAŞAR KANDEMİR

ENFÂ

Dârülbeyzâ'nın eski adı
(bk. DÂRÜLBEYZÂ).

ENFÂL

(الأنفال)

Genel olarak ganimet, fey
veya seleb anlamına gelen terim
(bk. FEY; GANİMET; SELEB).

ENFÂL SÜRESİ

(سورة الأنفال)

Kur'an-ı Kerim'in sekizinci sûresi.

Sûrenin büyük bir kısmı doğrudan Bedir Gazvesi'yle ilgili olup bu âyetler hicretin ikinci yılında savaşı takip eden günlerde nâzil olmuştur. Ancak sûrenin son âyetlerinde müslümanlarla antlaşma yapmış olan müşrik kabilelerden ve onların arasında kalmış bazı müslüman azınlıklardan söz edildiğine göre bu âyetlerin daha sonraki yıllarda, muhtemelen Mekke fethi öncesinde veya sonrasında indiği tahmin edilebilir. Bedir sûresi adıyla da anılan sûre yetmiş beş âyettir. Fâsılası, (من طرف قد) tertibinde yer alan (ب ، د ، ر ، ط ، ق ، م ، ن) harfleridir.

Sûre adını birinci âyette geçen enfâl kelimesinden alır. "Fazlalık" anlamındaki nefl kökünden gelen nefelin çoğulu olan enfâl "savaşta elde edilen ganimetler" mânasındadır. Bazı âlimlere göre ise enfâl genel olarak ganimetler anlamına gelmez; ganimetlerden Allah ve Peygamber hakkı olarak ayrılması gereken beşte birlik hazine payı için (humus) kullanılmıştır. Bununla beraber enfâlin, savaş söz konusu olmadan da müşriklerin elinden çıkıp müslümanların eline geçen her çeşit vergi veya gelir anlamına geldiğini söyleyenler de olmuştur. Bu sûrede söz konusu olan enfâl Bedir Gaz-